C/2025/3173

20.6.2025 г.

Прогнозно становище на Европейския комитет на регионите — Европейски пакт за океаните

(C/2025/3173)

Главен докладчик: Mätta IVARSSON (SE/Зелени), член на регионалния съвет на регион Скане

ПОЛИТИЧЕСКИ ПРЕПОРЪКИ

ЕВРОПЕЙСКИЯТ КОМИТЕТ НА РЕГИОНИТЕ (КР),

1. приветства инициативата на Европейската комисия за подобряване на съгласуваността на политиките на ЕС в областта на океаните. Подчертава, че за да се позиционира Европа като морска сила и да се използват възможностите на океаните, в Европейския пакт за океаните следва да бъдат разгледани различните измерения на устойчивостта: опазване и възстановяване на океаните, синьо устойчиво икономическо развитие, познания и научни изследвания в областта на морската среда, чувствително към местните условия управление на океаните и благосъстоянието на гражданите в крайбрежните и други територии, свързани с океаните. Подчертава, че цялостното управление на океаните зависи и от рамка за многостепенно управление, по-конкретно от активното участие на местните и регионалните власти, както и от необходимостта от обхващане на наземните дейности, които оказват въздействие върху здравето на океаните;

2. подчертава, че тези приоритети трябва да бъдат взаимосвързани, за да се опази океанската среда, да се подкрепят устойчиви и конкурентоспособни икономики и да се гарантира благосъстоянието на местните и регионални общности в крайбрежните и други области, като се признава, че дългосрочното благосъстояние и просперитет на много от тях зависят от доброто състояние на океаните; освен това е необходимо да се гарантира активното участие на крайбрежните общности, общностите за дребномащабен риболов и други заинтересовани страни в процеса на вземане на решения, свързани с океаните, и да се намали уязвимостта на отделните лица и тези рибарски общности, които включват потенциални източници на препитание за крайбрежното население, по отношение на последиците от влошаването на състоянието на океаните, природните опасности и причинените от човека щети на околната среда;

3. подчертава, че постигането на „добро екологично състояние“ съгласно Рамковата директива за морска стратегия е от съществено значение, тъй като добре съхранената морска среда е в основата на икономическата стабилност и спомага за смекчаване на последиците от изменението на климата върху европейските крайбрежни региони, както се подчертава в Европейската оценка на риска, свързан с климата, от 2024 г., изготвена от Европейската агенция за околна среда ([1]);

4. оценява решението на Европейската комисия да постави началото на нов цикъл на политиката, като подготви новия Европейски пакт за океаните. Това показва готовността на Комисията да възприеме стратегически и цялостен подход към океаните. Призовава Европейската комисия да публикува редовно информация относно прилагането на Пакта, както и пътна карта за ангажиментите, свързани с него;

5. посочва недостига на финансиране, засягащ морските дейности, и призовава за създаването на подходящ финансов механизъм за справедлив преход към регенеративна морска икономика със слабо въздействие върху околната среда, за ефективна защита и възстановяване на морските екосистеми, както и за научни изследвания. Счита, че Пактът следва да допринесе за улесняване на създаването на иновативни механизми за финансиране и стимули за прилагане на устойчиви практики;

6. подчертава, че следващата МФР следва да осигури подходящи финансови инструменти, които да съответстват на разнообразните местни социално-икономически структури; това изисква разработването на цялостен подход на многостепенно управление към управлението на тези инструменти с участието на националните, регионалните и местните власти;

7. като припомня опита, придобит в рамките на разработването на дългосрочната визия за селските райони на ЕС ([2]), подчертава необходимостта да се гарантира, че взаимноизгодните връзки между крайбрежните и вътрешните райони са интегрирани във всички политики на ЕС, като се извлече максимална полза от силната взаимозависимост между крайбрежните и вътрешните райони;

([1]) Доклад на ЕАОС 01/2024, Европейска оценка на риска, свързан с климата.
([2]) Становището на Европейския комитет на регионите — Дългосрочна визия за селските райони на ЕС (ОВ C 270, 13.7.2022 г., стр. 18).

Цялостен подход към управлението на океаните

8. подчертава, че доброто състояние на океаните е от основно значение за ЕС, неговите държави членки, местните и регионалните власти (МРВ) и гражданите на ЕС, тъй като то поддържа биологичното разнообразие, стимулира икономиките, подкрепя благосъстоянието и е предпоставка за устойчиво управление на морските екосистеми, като по този начин допринася за продоволствената сигурност. Счита, че океаните взаимодействат с хората по множество начини и са от първостепенно значение от екологична, икономическа, културна, стратегическа и развлекателна гледна точка;

9. приветства факта, че Комисията търси стратегическо развитие на своя подход към океаните, което има за цел да подобри съгласуваността и взаимодействието между различните цели, инструменти, политики и приоритети, включително:

а) общите цели на ЕС в областта на околната среда, представени в Европейския зелен пакт и определени в съответствие с международните ангажименти на ЕС и държавите членки, повишената европейска конкурентоспособност, застъпена в доклада на Марио Драги, и европейската гражданска и отбранителна подготвеност и готовност, както е посочено в доклада на Нийнистьо;

б) области на европейско политическо влияние, включително дипломация по въпросите на океаните и насърчаване на засилено международно и регионално управление на океаните;

в) секторни политики, като например общата политика в областта на рибарството (ОПОР), синята икономика, стратегията на ЕС за научни изследвания и иновации в областта на океаните и плана за адаптиране към изменението на климата;

посочва, че горепосоченият цялостен подход е възприет в глобален контекст, в който океаните се третират от нациите като сухоземни зони и са предмет на териториални спорове. Поради това КР подчертава, че Пактът за океаните следва да включва и четвърти елемент, а именно:

г) по-силен акцент върху оспорваните морски ресурси и нарасналото геостратегическо значение на океаните в един многостранен и фрагментиран свят. Това е в съответствие с необходимостта от повишаване на издръжливостта на „външните сухоземни и морски граници в качеството им на географски портали към Европейския съюз за сигурността и издръжливостта на ЕС“ ([3]). Подчертава, че тези нови геополитически заплахи правят още по-необходимо да се гарантира подходящо морско пространствено планиране между различните дейности и да се избегне „пространствено свиване“;

д) подобряване на рамките за управление, заедно с координирани механизми на световно, регионално и национално равнище, за да се гарантира интегрирано управление на екосистемите и защита на крайбрежното население;

10. подчертава, че доброто състояние на океаните е основата за оптимално използване на дългосрочния икономически потенциал на морската промишленост. Опазването и устойчивото управление на морските екосистеми трябва да бъдат в основата на Пакта, тъй като здравите екосистеми са от съществено значение за гарантиране на производителност, издръжливост и бъдещо развитие в секторите, зависими от морето;

11. посочва, че цялостен подход не означава уеднаквени общи политики, прилагани без разграничение към всички региони, без внимателно да се отчитат местните различия. Цялостният подход трябва да отчита различните нужди и интереси на регионалните и местните общности, със съзнанието, че универсалният модел не е нито ефективен, нито устойчив. Поради това призовава за разработване на морски политики в тясно сътрудничество с местните и регионалните власти (МРВ) и гражданите, които да се основават на принципите на многостепенно управление, активна субсидиарност и партньорство, като се даде възможност за съобразени с конкретния контекст подходи, които зачитат местните особености, и насърчава обменът на добри практики и сътрудничеството между морските сектори;

12. подчертава, че е важно да се гарантира, че управлението на моретата се основава на стабилна съгласуваност на политиките и правно обвързващи цели, които се наблюдават и, ако е необходимо, се прилагат на определени интервали от време. Това включва засилване на връзката между Рамковата директива за морска стратегия и целите на морското пространствено планиране;

13. припомня заключенията от срещата на директорите по въпросите на морската среда и водите в ЕС през юни 2024 г., в които се призовава за по-нататъшни действия за гарантиране на добро екологично състояние на морските екосистеми, и по-специално за превръщането на Рамковата директива за морска стратегия в „европейско морско право“ ([4]);

([3]) Становище на Европейския комитет на регионите — Издръжливи на сътресения европейски региони: укрепване на местната и регионалната икономическа издръжливост в рамките на стратегическото развитие на единния пазар (ОВ C, C/2024/7061, 4.12.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7061/oj).

([4]) Неформална среща на директорите по въпросите на моретата и водите в ЕС — Окончателни заключения, 13 и 14 юни 2024 г..

14. призовава за създаването, в рамките на колегиума на членовете на Комисията, на проектна група за прилагането на Пакта за океаните, под ръководството на члена на Комисията, отговарящ за рибарството и океаните, за да се гарантира възприемането на цялостен подход при изпълнението;

Синя икономика със слабо въздействие върху околната среда

15. подчертава необходимостта да се подкрепят морските дейности, засегнати или усилващи се от тройната екологична криза, като част от справедлив преход към синя икономика със слабо въздействие, която зачита пределните възможности на планетата и капацитета на океаните;

16. подчертава значението на морското пространствено планиране, за да се гарантира съгласуваност между политиките в областта на околната среда, климата, социално-икономическото благосъстояние и секторните политики. Признава предизвикателството на „пространственото свиване“ във водите на ЕС и подчертава, че съвместното съществуване може да бъде стратегически инструмент в подкрепа на постигането на целите на ЕС и международните цели в областта на биологичното разнообразие, като същевременно се подкрепят местните общности. Подчертава, че съвместното разполагане на възобновяеми енергийни източници в морето с риболовни дейности с ниско въздействие или нискотрофични аквакултури трябва да се проучва в рамките на морското пространствено планиране;

17. припомня, че внедряването на вятърна енергия от разположени в морето инсталации е от ключово значение за постигането на Европейския зелен пакт и за гарантиране на конкурентоспособността и сигурността на енергийните доставки в Европа. Призовава за разработването на трансгранични търгове за енергия от разположени в морето инсталации, за да се ограничат конфликтите при използване и да се рационализира енергийната инфраструктура. Изразява увереност местните и регионалните власти да разработят подходящи енергийни стратегии;

18. призовава Комисията да защити европейските отрасли за производство на енергия от разположени в морето инсталации от нелоялна конкуренция, като установи минимални цени и изискване да се гарантира, че по-голямата част от веригата за създаване на стойност остава европейска, като установи нови критерии в търговете за енергия от разположени в морето инсталации, включително чрез въвеждане на задължителни неценови критерии относно биологичното разнообразие, социалните аспекти и кръговата икономика, и като обвърже тези проекти със съответните програми за възстановяване на биологичното разнообразие;

19. признава, че в зависимост от тяхното естество и местоположение в пространството и времето, тези различни дейности могат да бъдат синергични или противоположни. Счита, че Пактът за океаните следва да допринесе за създаване на условия за местно пространствено планиране, за да се гарантира, че са постигнати максимални синергии между морските дейности и че компромисите са сведени до минимум и/или под контрол. Подчертава, че морските защитени територии не могат да се разглеждат като зони за дейност с възможни компромиси;

Продоволствено осигуряване

20. признава, че рибните ресурси са ограничени по обем и са тясно свързани с цялостното качество на морските екосистеми. Изтъква, че дългосрочният продоволствен суверенитет на ЕС остава ключова стратегическа цел на Съюза, която може да бъде постигната единствено чрез устойчиво управление на морските екосистеми. Признава ролята на океаните и традиционните морски познания в производството на храни с висока стойност от рибарството и аквакултурите, както е посочено в съобщението *„Визия за земеделието и храните“* ([5]). Подчертава въздействието на селскостопанската политика върху здравето на морските екосистеми и предизвикателствата, произтичащи от оттичането на хранителни вещества и еутрофикацията, както за постигането на екологичните цели на Съюза, така и за сектора на рибарството;

21. счита, че устойчиво управляваните рибни запаси са от решаващо значение за поддържането на рентабилна риболовна промишленост, която да осигури работни места в зависимия от нея сектор на рибарството и местните вериги за доставки. Счита, че дребномащабният сегмент на сектора на рибарството е този с най-голяма полза за местните общности и се ангажира с по-екологосъобразни практики и следва да бъде подкрепян за дългосрочната издръжливост на техните дейности. Признава, че риболовът е основна част от културата и икономиката на много крайбрежни общности. Подчертава, че трябва да се възстановят свръхексплоатираните — изчерпани и в процес на възстановяване — рибни запаси, като се насърчават усилията, целящи да се гарантира, че живите ресурси вече няма да бъдат излагани на прекомерен риболов в океаните, като се вземат предвид последиците от незаконния, недекларираният и нерегулиран (ННН) риболов, практикуван от риболовните флотове на трети държави, за да се гарантира дългосрочната издръжливост на крайбрежните рибни стопанства. Смята, че трябва да се обърне внимание и на последиците от разпространението на инвазивни чужди видове;

22. подчертава необходимостта от промяна на моделите на потребление в ЕС, така че те да зависят в по-малка степен от вносните продукти и в по-голяма степен от местното производство. Посочва потенциала на местното и регионалното развитие за увеличаване на потреблението на продукти с местен произход и къси вериги на доставка. Подчертава вредната роля, която промишлената аквакултура може да има върху нашите собствени ресурси и върху ресурсите на трети държави, когато тя води до прекомерен улов за производство на рибно брашно. Подчертава, че с оглед на намаляващите рибни запаси и необходимостта от тяхното опазване трябва да се върви към отглеждане на аквакултури със слабо въздействие, особено водорасли и двучерупчести, като най-устойчиви алтернативи за производството на протеини от водни организми;

([5]) COM(2025) 75 final.

23. посочва, че морските биологични ресурси, които все още не са оценени в най-отдалечените региони, чиито океански води представляват повече от половината от общата площ на изключителните икономически зони на ЕС, биха могли да бъдат управлявани ефективно и устойчиво, като същевременно съответстват на целите за генериране на икономически и социални ползи и ползи за заетостта и допринасят за наличието на хранителни продукти, което е от полза не само за развитието на тези региони, но и за ЕС като цяло;

24. признава ролята, която развитието на нискотрофични аквакултури може да играе за продоволствената сигурност и заетостта, не на последно място в селските райони, както и необходимостта да се насърчава развитието на устойчиви аквакултури;

25. припомня, че ЕС е най-големият пазар на морска храна в света и признава своята голяма отговорност за устойчивото управление на природните ресурси. Същевременно счита, че е изключително важно да се защитят европейският риболовен флот и риболовната промишленост от нелоялна конкуренция в световен мащаб и да се осигурят равни условия на конкуренция с вносните морски продукти, които произхождат от незаконен, недекларирани и нерегулиран риболов или от практики, увреждащи околната среда;

Туризъм

26. оценява ролята на устойчивия туризъм в крайбрежните райони и значението му за осигуряването на процъфтяващи крайбрежни общности. Признава риска от небалансиран туризъм в чувствителни райони с крехки екосистеми. Счита, че Пактът за океаните следва да допринесе за определянето на инструменти и механизми за свеждане до минимум на риска, породен от прекомерната експлоатация и влошаването на околната среда и наследството, предизвикано от неконтролиран и нерегулиран туристически приток, концентриран географски и времево;

27. подчертава необходимостта от чист океан, за да се гарантира дългосрочната привлекателност на крайбрежния туризъм, чрез устойчиво използване на природните и културните ресурси, както и многобройните ползи, които морските защитени територии (МЗТ) носят за местните туристически дейности;

28. подчертава, че целта на Европейския съюз за 30 % покритие на МЗТ, като 10 % от тях да са под строга защита за всеки регион, далеч не е постигната. Отбелязва, че над 80 % от МЗТ в ЕС предвиждат само минимално регулиране на морските дейности;

29. призовава за въвеждането на забрана за разрушителни риболовни дейности, като риболова с дънни тралове във всички МЗТ. Подчертава вредното въздействие на промишленото пелагично тралене в някои райони, по-специално върху крайбрежния риболов и местните общности;

Устойчива и кръгова икономика

30. подчертава, че регионите притежават разнообразен потенциал, който е в тясна зависимост от техните физически и географски характеристики. Подчертава потенциала за устойчиво производство на енергия от развитието на ветроенергийни паркове в морето, енергия от приливите и отливите и преобразуване на океанската термална енергия;

31. припомня, че внедряването на вятърна енергия от разположени в морето инсталации е от ключово значение за постигането на Европейския зелен пакт и за гарантиране на конкурентоспособността и сигурността на енергийните доставки в Европа. Подчертава, че стратегията на ЕС относно енергията от възобновяеми източници в морето предлага конкретни начини за подпомагане на дългосрочното устойчиво развитие на сектора и подчертава необходимостта от допълнителни инвестиции в мрежовата и междусистемната инфраструктура, необходима за улесняване на развитието на енергията от възобновяеми източници в морето;

32. призовава местните и регионалните власти да разработят подходящи енергийни стратегии, насочени към насърчаване на трансграничните търгове и рационализиране на използването на енергийните инфраструктури;

33. счита, че в Пакта за океаните следва да акцентира върху научно обоснован и предпазлив подход към океанския добив, за да се избегне всяко потенциално необратимо въздействие върху морските екосистеми и биологичното разнообразие, като се вземат предвид и вероятните компромиси с други икономически дейности като рибарството, аквакултурите и туризма. Във връзка с това подчертава също така значението на повишаването на обществената осведоменост относно интегрирането на ветроенергийните паркове в морето и тяхната съществена роля в енергийния преход;

34. подчертава необходимостта от борба със замърсяването на морската среда във всичките му форми, включително с химическото и пластмасовото замърсяване, като се прилага подходът „от извора до морето“;

35. призовава ЕС да ръководи приемането на амбициозно глобално споразумение срещу замърсяването с пластмаси, което да обхваща целия жизнен цикъл на пластмасите, включително пластмасите за еднократна употреба, микропластмасите и риболовните уреди, както и опасни химически добавки, и което да включва също мерки нагоре по веригата, насочени към производството на пластмаси и намаляването на тяхната употреба;

Морски транспорт

36. признава, че ЕС играе ключова роля като международен лидер, като се има предвид, че по-голямата част от морския транспорт се регулира от Международната морска организация (ММО);

37. подчертава значението на корабостроителната промишленост за много крайбрежни региони и на европейската корабостроителна промишленост за стратегическата автономност на Европа; призовава Европейската комисия да подкрепя иновациите и устойчивостта в корабостроенето;

38. посочва, че достиженията на правото на ЕС в областта на транспорта ([6]) уреждат процеса на управление на отпадъците на брега чрез разпоредби, гарантиращи наличието на пристанищни приемни съоръжения и доставката на отпадъци до тези съоръжения. Подчертава, че трябва да бъде преодоляно и замърсяването на въздуха, произтичащо от корабоплаването, както в морето, така и в пристанищата;

39. посочва, че е важно да се приемат препоръките, отправени от КР ([7]), по-специално относно необходимостта от създаване на стимули за предаване на отпадъци от кораби на пристанищата, включително чрез приемане на единна такса;

40. подчертава значението на международния морски транспорт за европейските пристанищни градове и региони и припомня становището на КР ([8]), в което се препоръчва „предизвикателствата, свързани с развитието на пристанищата и пристанищните градове, да бъдат взети предвид в действията на ЕС в областта на транспорта, морската икономика, както и опазването на морската и водната среда“. Приветства предстоящото приемане на стратегия на ЕС за пристанищата през 2026 г. и призовава тази стратегия да отговори на необходимостта от декарбонизация на корабоплаването, адаптиране на пристанищната инфраструктура към изменението на климата и гарантиране на прехода на пристанищата на ЕС към модел, който отговаря на пределните възможности на планетата. Отново заявява, че енергията е основен разход за сектора. Предизвикателствата, свързани с прехода към възобновяеми и нисковъглеродни енергийни източници, включват финансиране и пределна граница за капацитета на риболовния флот, тъй като новите технологии изискват по-голяма тежест от конвенционалните дизелови двигатели;

Опазване и възстановяване на околната среда, морските и крайбрежните екосистеми и биологичното разнообразие

41. отчита тясната връзка между опазването на екосистемите, опазването на морското биологично разнообразие и свързаните с морето социално-икономически дейности и производството на храни. Подчертава ролята на океаните в борбата с изменението на климата. Признава ролята на морските екосистеми, включително влажните зони и кораловите рифове, като естествени буфери срещу бури и ерозия на брегове, и подчертава тяхната роля за защитата на инфраструктурата, живота и поминъка от екстремни метеорологични условия и бавно протичащи промени в околната среда;

42. призовава, когато се полагат усилия за намаляване на замърсяването на въздуха, причинено от морския транспорт, да се отчита, чрез балансирани мерки, абсолютната зависимост на някои региони от морския транспорт за осигуряване на снабдяването им с основни материали;

([6]) Директива (ЕС) 2019/883 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 година относно пристанищните приемни съоръжения за предаване на отпадъци от кораби, за изменение на Директива 2010/65/ЕС и за отмяна на Директива 2000/59/ЕО (ОВ L 151, 7.6.2019 г., стр. 116, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L0883.

([7]) Становище на Европейския комитет на регионите — Усилията на местните и регионалните власти за опазването на морската среда (ОВ C 300, 27.7.2021 г., стр. 36).

([8]) Становище на Европейския комитет на регионите — Обновяване на пристанищните градове и пристанищните зони (ОВ C 207, 30.6.2017 г., стр. 25).

43. припомня широкообхватното законодателство на ЕС и достиженията на правото на ЕС в областта на опазването и възстановяването на морските екосистеми, както и необходимостта от постигане на „добро екологично състояние“ на океаните ([9]), което подчертава необходимостта от балансиран, основан на науката и екосистемите подход към управлението на човешките дейности в морето и изисква разширяване на защитените морски и крайбрежни зони, които страдат от неефективно прилагане на законодателството ([10]);

44. потвърждава отново загрижеността си относно факта, че към 2020 г. не е постигнато добро екологично състояние на морската среда на ЕС, както беше изразено в становището на КР от 2021 г. ([11]);

45. посочва, че стратегията на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г. има за цел да защити най-малко 30 % от моретата на ЕС, като 10 % са обект на строга защита, и да възстанови морските екосистеми чрез намаляване на замърсяването, прекомерния улов и унищожаването на местообитанията. Посочва, че в Регламента относно възстановяване на природата се определят правно обвързващи цели за възстановяване на най-малко 20 % от увредените морски екосистеми до 2030 г., подобряване на биологичното разнообразие, улавяне на въглерод и издръжливост спрямо изменението на климата (вж. също целите на общата политика в областта на рибарството и общите цели на новата Европейска комисия относно продоволствената сигурност — политически насоки за следващата Европейска комисия за периода 2024—2029 г.);

46. припомня становището на КР от 2021 г. относно *„Устойчива синя икономика и аквакултури“* ([12]), в което устойчивото управление на океаните и моретата се определя като приоритет и се призовава синята икономика да се прилага в екологични граници в съответствие с концепцията за пределните възможности на планетата. Подчертава освен това съвместимото икономическо използване на моретата по отношение на морските местообитания като ориентир за публични и частни инвестиции;

47. потвърждава отново, че истинската кръгова икономика, основана на отговорно производство, намалено потребление, повторна употреба, ремонт и рециклиране, е от съществено значение за създаване на условия за успешно възстановяване на биологичното разнообразие и обръщане на тенденцията за влошаване на състоянието на околната среда;

48. подчертава също така значението на предотвратяването на замърсяването и изтичането на опасни химикали, за да се избегне всякакво взаимодействие с други стресови фактори на околната среда, които могат да окажат дългосрочно и широкомащабно въздействие върху сухоземната и морската среда, както е посочено в становището на КР *„Към устойчиво управление на водите с цел борба с кризата в областта на климата в рамките на Син пакт на ЕС“* ([13]). Подчертава необходимостта предстоящият Пакт за океаните да бъде подкрепен от други предстоящи политически промени, като преразглеждането на директивата REACH, за да се вземат предвид новите заплахи, като замърсяването с пер- и полифлуороалкилови вещества (PFAS);

Превенция, готовност и адаптиране към изменението на климата

49. признава, че макар най-лошият сценарий за изменението на климата все още да може да бъде избегнат, последиците от вече настъпилото изменение на климата ще бъдат усетени от местните общности, особено в крайбрежните райони. Посочва ролята на МРВ като оказващи първа помощ при по-чести екстремни метеорологични явления, предизвикани от изменението на климата. Освен това следва да се разработят стратегии за адаптиране, за да се отговори на въздействието на изменението на климата върху океаните, като например покачването на морското равнище, повишаването на киселинното съдържание и замърсяването с пластмаси, хранителни вещества и химикали;

([9]) Рамковата директива за морска стратегия (Директива 2008/56/ЕО на европейския парламент и на съвета от 17 юни 2008 година за създаване на рамка за действие на Общността в областта на политиката за морска среда (Рамкова директива за морска стратегия) (ОВ L 164, 25.6.2008 г., стр. 19)) и нейното преразглеждане, Рамковата директива за водите (Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 година за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите (ОВ L 327, 22.12.2000 г., стр. 1)), Европейският зелен пакт, Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г. (2020 г.) и Законодателният акт на ЕС за възстановяване на природата (Регламент (ЕС) 2024/1991 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2024 година относно възстановяването на природата и за изменение на Регламент (ЕС) 2022/869 (ОВ L, 2024/1991, 29.7.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1991/oj)), който включва конкретна цел относно океаните: възстановяване на 20 % от морските зони до 2030 г., План за действие за нулево замърсяване (2021 г.).

([10]) Специален доклад № 26/2020 на Сметната палата: Действията на ЕС за опазване на морската среда са с широк обхват, но без задълбоченост.

([11]) Становище на Европейския комитет на регионите — Усилията на местните и регионалните власти за опазването на морската среда (ОВ C 300, 27.7.2021 г., стр. 36).

([12]) Становище на Европейския комитет на регионите — Устойчива синя икономика и аквакултури (ОВ C 97, 28.2.2022 г., стр. 36).

([13]) Становище на Европейския комитет на регионите — Към устойчиво управление на водите с цел борба с кризата в областта на климата в рамките на Син пакт на ЕС (становище по собствена инициатива) (ОВ C, C/2024/5367, 17.9.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5367/oj).

50. припомня предложението на КР до Европейската комисия за укрепване на издръжливостта на нейните инструменти от политиката с цел повишаване на способността на МРВ за реагиране при бедствия, както и на тяхната икономическа устойчивост и дългосрочния им растеж в целия ЕС;

51. счита, че Пактът следва да включва изграждането на местни планове за адаптиране към изменението на климата, включително подходящи планове за реагиране при бедствия в крайбрежните райони, които, като отчитат местните особености, да позволяват ефективно предотвратяване, готовност и реагиране на внезапни кризи, особено свързани с екстремни метеорологични явления, както и с бавно настъпващи процеси;

52. подчертава необходимостта от укрепване на продоволствените системи, основани на местни вериги за доставки, за да се гарантира дългосрочна издръжливост и стабилни общества;

53. счита, че Пактът за океаните трябва да гарантира справедлив и честен преход, който да подкрепя най-отдалечените региони, островните и крайбрежните общности, като гарантира тяхната социално-икономическа устойчивост, защитата на работните места, социалното благосъстояние и активното участие във формирането на политики, които засягат техния поминък, и като отстоява принципа на „правото на оставане“ за най-отдалечените региони, островните и крайбрежните общности чрез подобряване на достъпа до обществени услуги, жилищното настаняване, свързаността, транспорта, образованието и работните места и тяхното качество;

Специфични регионални нужди и изисквания

54. припомня, че най-отдалечените и островните региони са особено зависими от океаните, за да осигурят своята свързаност, снабдяване и развитие на икономическите си дейности. Те имат специфични нужди и изискват специални мерки за осигуряване на жизнеспособна логистика за живота и поминъка на гражданите, включително по отношение на зависимостта им от въздушния и морския транспорт, за да се гарантира тяхната свързаност и доставки;

Международно управление на океаните

55. признава ключовото значение на структурите за управление, създадени на световно равнище ([14]) и на равнището на ЕС ([15]), които позволяват управлението на океаните и устойчивото използване на техните ресурси;

56. припомня, че най-отдалечените региони имат голяма геостратегическа стойност за Европейския съюз поради уникалното си местоположение, трансграничен характер и разпръснатост на световната карта на океаните, както и поради свободното движение в техните води, без ограничения поради заплахи за сигурността;

57. освен това, като се има предвид големият обхват на изключителните икономически зони (ИИЗ) на най-отдалечените региони, което допринася значително за факта, че ЕС разполага с най-голямата ИИЗ в света, на тези региони следва да се отдава по-голямо значение и да им се отпускат повече оперативни средства, за да се гарантира, че те наистина са сред първенците в ЕС в областта на интегрираното управление на океаните;

58. припомня становището на КР относно *„Укрепване на устойчивото и ефективно трансгранично сътрудничество с нашите съседи“* ([16]), в което КР подчертава „необходимостта от по-добро структуриране на морското трансгранично сътрудничество“;

59. счита, че ЕС може да даде пример и да вдъхнови други сфери на дейност да следват подобни подходи. Подчертава, че Пактът следва да допринесе както за повишаване на ефективността на вътрешното управление, така и за установяване на сътрудничество с участието на трансграничните региони извън Съюза, като се надгражда и укрепва подходът на ЕС за многостепенно управление, който гарантира активното участие на местните и регионалните равнища в разработването и изпълнението на политиките. Предлага да се използва дипломацията на ЕС в областта на океаните, за да се допринесе за устойчивото използване на морските ресурси в световен мащаб;

([14]) Конвенция на Организацията на обединените нации по морско право.

([15]) „Интегрирана морска политика“, „Рамкова директива за морска стратегия“, „Курс към устойчива синя планета — съвместното съобщение относно програма на ЕС за международно управление на океаните“, „Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г.“.

([16]) Становище на Европейския комитет на регионите — Укрепване на устойчивото и ефективно трансгранично сътрудничество с нашите съседи (ОВ C, C/2024/1038, 9.2.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1038/oj).

Човешки капитал, научни изследвания и иновации

60. счита, че Пактът следва да допринесе за насърчаване на по-големи инвестиции в морски научни изследвания, за да се преодолеят пропуските в знанията, особено по отношение на биологичното разнообразие, екосистемните услуги, въздействието върху климата и в защитата на подводното културно наследство, както и относно новите технологични и бизнес възможности, като се следва принципът за ненанасяне на вреда. Предлага да се използват местните знания и мрежи, за да се даде възможност на крайбрежните райони да се превърнат в центрове за научни изследвания и иновации. Предлага да се насърчава подходяща роля на МРВ в новото глобално управление, като се започне с представителството на КР на Конференцията на ООН за океаните в Ница през юни 2025 г. Препоръчва засилване на сътрудничеството с международни организации и трети държави за справяне с глобалните предизвикателства пред океаните. Призовава за съгласуваност на политиките, прозрачни оценки на въздействието и по-строго прилагане на съществуващите мерки. Съществуващите инструменти и мерки следва да се прилагат по-строго, както и да се укрепи ролята на ЕС като законодателен лидер в тези области. Застъпва се за интегрирано управление на крайбрежните зони, междусекторно сътрудничество и платформи за диалог за учените, създателите на политики, промишлеността и гражданското общество. Подчертава значението на устойчивата синя икономика за крайбрежните общности и привеждането на политиките и бюджетите на ЕС в съответствие с целите за устойчивост. Освен това следва да се насърчават събирането и споделянето на научни данни, които да послужат при вземането на политически решения, да се укрепва ролята на научните изследвания и иновациите в подкрепа на вземането на решения и да се подобряват общите научни знания и изграждането на капацитет за управление на океаните. По същия начин следва да се обърне внимание на необходимостта от инфраструктура за наблюдение на океаните, включително изграждане на капацитет в океаните и крайбрежните райони, и следва да се извърши интегрирана глобална оценка на състоянието на морската среда, включително нейните социално-икономически аспекти;

61. призовава морските региони да обмислят разработването на „сини стратегии за интелигентна специализация“, които да допълват съществуващите регионални стратегии за интелигентна специализация;

62. подчертава, че подобряването на ефективността на вътрешното управление на ЕС изисква цялостен подход към морската политика, който да включва всички публични органи и власти, специализирани в морското управление. Освен това Комитетът подчертава необходимостта от насърчаване на координацията между съответните участници, като по този начин се улеснява управлението на знанията;

63. приветства законодателното предложение, прието от Европейския парламент, относно „устойчивите горива в морския транспорт“, и по-специално създаването на фонд за океаните за подобряване на енергийната ефективност на корабите и за подкрепа на инвестициите, насочени към декарбонизация на морския транспорт, и припомня становището на КР от 2024 г. относно „Общата политика в областта на рибарството по места: към устойчиви и издръжливи крайбрежни общности в ЕС“, в което се подчертава необходимостта от подкрепа за справедливия преход към риболов със слабо въздействие. Подчертава необходимостта от справедлив преход за всички морски икономически дейности, за да се гарантира тяхната дългосрочна издръжливост и конкурентоспособност; приветства предложението, прието през ноември 2024 г., относно инициативата FuelEU — сектор „Морско пространство“ — устойчиви горива в морския транспорт. Подчертава, че за да може риболовният флот да използва възобновяеми енергийни източници, трябва да се преодолеят съществуващите пречки чрез координация и сътрудничество между заинтересованите страни, да се запълнят пропуските в знанията и технологиите чрез научни изследвания и иновации, да се развият умения и работна сила, адаптирана към енергийния преход, и да се подобри бизнес средата, включително възможностите за финансиране;

64. подкрепя идеята, че Пактът за океаните следва да бъде първата стъпка в разработването на съгласувана законодателна и незаконодателна рамка за океаните със законодателен акт за океаните, както и координирани преразглеждания на съществуващото законодателство, като например рамката за морска стратегия и директивите за морско пространствено планиране.

Брюксел, 3 април 2025 г.

Председател
на Европейския комитет на регионите
Kata TÜTTŐ